



**Výroční zpráva o činnosti České národopisné  
společnosti, z. s.,  
za rok 2022**

Zpracoval a předkládá PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.,  
předseda ČNS, z. s.

Praha 2022

## Úvod

Česká národopisná společnost, z. s. (dále ČNS), jež přímo navazuje na Národopisnou společnost československou založenou v roce 1895, si udržuje svou přirozenou roli vrcholného profesního sdružení českých etnologů a etnoložek i v 21. století. Soupis jednotlivých aktivit vykonaných v průběhu kalendářního roku 2022 dokládá, že ČNS plnila i v tomto roce aktuální úkoly a požadavky vycházející z jejího dominantního postavení v rámci oboru etnologie.

Výroční zpráva je rozdělena do tematických kapitol podle jednotlivých oblastí činnosti ČNS (Činnost exekutivy ČNS – Hlavní výbor ČNS, Členská základna, Publikační aktivity, Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc., Webové stránky, Anketa ČNS, Studentská cena ČNS, Dopisovatelé, Ekonomická agenda a grantové projekty, Semináře a konference, Mezinárodní spolupráce a spolupráce s UNESCO) a shrnuje nejdůležitější informace o aktivitách ČNS a dosažených výsledcích v roce 2022.

Poděkování patří všem členkám a členům Hlavního výboru ČNS, kteří se v roce 2022 podíleli na činnosti společnosti a přispěli tak významnou měrou k plnění úkolů, které si ČNS každoročně klade a které vycházejí z jejích stanov. Činnost ČNS byla ještě v první polovině roku 2022 ovlivněna pandemií Covid-19, nicméně přes řadu nepříznivých okolností ČNS pokračovala ve svých aktivitách, z nichž řadu se podařilo realizovat v původně plánovaném rozsahu a to vč. mezinárodních konferencí.

## Činnost exekutivy ČNS – Hlavní výbor ČNS

Hlavní výbor ČNS (HV) je po Valném shromáždění druhým nejvyšším orgánem České národopisné společnosti, z. s., a řídí její činnost v období mezi Valnými shromážděními, která se konají vždy jednou za tři roky. Na Valném shromáždění v září 2020 byl zvolen HV ČNS ve složení: PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D. (předseda ČNS), PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (místopředsedkyně, pověřenec pro zahraniční kontakty), PhDr. Zuzana Čermáková, Ph.D. (vědecká tajemnice), PhDr. Jana Pospíšilová, Ph.D. (pokladní), Mgr. Marta Kondrová (pověřena agendou GDPR), PhDr. Roman Malach, Ph.D. (pověřen agendou digitalizace a pasportizace dotazníků), PhDr. Martin Novotný, Ph.D. (pověřen správou webových stránek ČNS), PhDr. Jana Poláková, Ph.D. (pověřena agendou spolupráce s dopisovateli), Mgr. Aleš Smrčka, Ph.D. (pověřen agendou Národopisného věstníku). Hlavní výbor zasedal v roce 2022 bez dalších personálních změn.

HV ČNS se v roce 2022 sešel v souladu se Stanovami na čtyřech jednáních: 14. března 2022 v Etnologickém ústavu AV ČR, v. v. i., 9. června 2022 v Moravském zemském muzeu, 14. září 2022 v NMvP – Muzeum v přírodě Vysočina a konečně 9. prosince 2022 v NMvP – Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

HV ČNS na svých jednáních řešil důležité otázky a problémy spjaté s činností ČNS, přičemž o své činnosti a rozhodnutích informoval členy ČNS v rámci pravidelně vydávaného *Zpravodaje České národopisné společnosti*, který je zveřejňován mj. na webových stránkách ČNS (viz <http://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/aktuality/zpravodaj-cns>) a rozesílán členům e-mailovou poštou. Kromě hlasování členů HV ČNS během pravidelných jednání hlasovali jeho členové během roku 2022 též per rollam – tento způsob hlasování představuje důležitý prostředek sloužící k zabezpečení větší flexibility v rozhodování HV o důležitých otázkách v mezidobí mezi pravidelnými jednáními HV.

Česká národopisná společnost, z. s., pokračovala, zastupována členy HV, ve spolupráci s *Radou vědeckých společností České republiky*. O své činnosti v roce 2021 informoval tuto instituci v lednu 2022 předseda ČNS Jiří Woitsch pomocí pravidelné Roční zprávy o činnosti vědecké společnosti – zpráva obsahovala informace o 19 výstupech. O činnosti v roce 2022 pak byla Rada vědeckých společností ČR informována Roční zprávou v lednu 2023 – tato zpráva obsahovala informace o 18 výstupech, což dokládá, že ČNS kontinuálně vykazuje vysoký počet odborných aktivit a dokázala své aktivity vykonávat i v době zhoršené epidemické situace. Plenární zasedání Rady vědeckých společností ČR se uskutečnilo 27. dubna 2022 a ČNS na něm zastupovat předseda Jiří Woitsch.

## Členská základna

K 31. prosinci 2022 evidovala ČNS celkem 170 řádných a 18 čestných členek a členů, 2 členy mimořádné a 22 členů kolektivních. Výše členské základny se pohybuje na setrvalé úrovni, úbytek členek a členů, ke kterému dochází převážně z důvodu úmrtí, je úspěšně nahrazován přijímáním nových členek a členů ČNS zpravidla z řad studentů a čerstvých absolventů oboru (v roce 2022 přijato 7 nových členek a členů). Kontrola placení členských příspěvků a revize členské základny v několika předchozích letech vedla ke stabilizaci členské základny, nicméně v roce 2022 i tak muselo být zrušeno členství několika členům ČNS kvůli neplacení členských příspěvků a jedna členka ČNS ukončila členství z vlastního rozhodnutí.

Vztahy s jednotlivými institucemi-kolektivními členy jsou na velmi dobré úrovni, svědčí o tom mj. poskytování výtisků z vlastní produkce pro recenzní účely *Národopisného věstníku*, možnost pořádat jednání HV v daných institucích či spolupráce s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici, Národním muzeem v přírodě či Ústavem evropské etnologie FF MU Brno při přípravě konferencí a seminářů.

## Publikační aktivity

Vydavatelská činnost ČNS zahrnuje jako každý rok vydávání vlastního odborného periodika, *Národopisného věstníku (NV)*, vycházejícího od roku 1906 (informace o časopisu lze najít zde: <http://www.narodopisnaspolcnost.cz/index.php/narodopisny-vestnik>). NV je zveřejňován v tištěné podobě a zároveň ve formátu pdf hned po publikování také na webových stránkách ČNS, je tedy zajištěn volný přístup (open access) k jeho celému obsahu. ČNS zároveň v posledních několika letech zdigitalizovala všechny starší ročníky *Národopisného věstníku*, které jsou široké veřejnosti taktéž přístupné on-line na webových stránkách ČNS. *Národopisný věstník* je vedle Českého lidu a *Národopisné revue* dalším etnologickým periodikem s celostátní působností. Zároveň reprezentuje českou etnologii i v zahraničí, a to na základě kontaktů s *Národopisnou spoločnosťou Slovenska* a s *Polskou narodopisnou spoločnosťou* (Polskie Towarzystwo Ludoznawcze) nebo prostřednictvím zahraničních členů redakční rady (Rakousko, Německo, Srbsko). Je publikační platformou i pro mladé badatele, doktorandy, ale také pro studenty etnologie publikováním jejich článků, které vznikají na základě terénních výzkumů financovaných z dárcovského fondu Aleny Plessingerové a Josefa Vařeky. Otiskováním příspěvků dopisovatelů České národopisné společnosti je rozšiřována pramenná základna etnologického bádání.

*Národopisný věstník ročník XXXIX (81)*, číslo 1 byl realizován v první polovině roku 2022 a k 30. 6. 2022 byla vydána jeho tištěná forma (151 stran textu). Elektronická forma byly uveřejněna v české i anglické verzi na internetových stránkách České národopisné společnosti. Číslo obsahuje pět studií a jeden příspěvek dopisovatelů. Již tradiční oddíly NV jsou Personalia věnovaná jubilantům, členům ČNS, recenze knih, zprávy o výstavách a o konferencích. V prvním čísle NV byly publikovány studie: Miroslav Válka – Lidová kultura Haliče v dílech českých národopisců a publicistů 19. století. Příspěvek k česko-ukrajinským kulturním kontaktům; Barbora Valešová – Mariazell a její obliba u jihomoravských poutníků v 18. století; Anna Grůzová – Náboženská motivace v chování a životních postojích věřících. Na příkladu

tří lokalit Jihomoravského kraje; Petr Lozoviuk – Veselka v Šumici. Komunitní aktivita zanikajícího světa české enklávy (1. část); Vendula Cilečková – Novinky v české gastronomické literatuře před 2. světovou válkou. O vývoji nových druhů kuchařských knih a proměnách tohoto žánru mezi lety 1900–1938.

*Národopisný věstník ročník XXXIX (81)*, číslo 2 byl realizován ve druhé polovině roku 2022 a k 15. 12. 2022 byla vydána jeho tištěná forma (128 stran textu). Elektronická forma byla uveřejněna v české i anglické verzi na internetových stránkách České národopisné společnosti. Číslo obsahuje šest studií, pět jubilejních článků a čtyři recenze publikací. Publikovány jsou v něm studie: Alena Křížová – Autoři krojových vyobrazení z Čech, Moravy a Slezska v kompendiu „Kronprinzenwerk“; Petr Lozoviuk – Veselka v Šumici. Komunitní aktivita zanikajícího světa české enklávy (část 2); Martin Novotný a kol. – Ultramarín. Výrazný pigment tradiční lidové architektury; Michal Uhrin – Kooperácia, príbuzenstvo a susedstvo v súčasnom rurálnom prostredí na Slovensku; Oleh Bolyuh a Jan Pohunek – Religious Objects in the Ethnographic Collection of František Řehoř. An Analysis of Wooden Works of the Byzantine Rite; Daniela Záveská – Orlickoústecký betlém Františka Štancla ze sbírek Národního muzea. Tradice stavění uvedeného betlému v rodině Jiřího a Zory Štanclových. Součástí čísla je i zpráva o setkání českých a slovenských etnologů na Velké Javořině 15. října 2022.

NV je od roku 2018 zařazen do prestižní databáze SCOPUS. V roce 2020 byla uzavřena smlouva mezi ČNS a Knihovnou Akademie věd ČR (KNAV) o zařazení NV do Digitální knihovny KNAV.

ČNS dále vydávala v roce 2022 *Zpravodaj ČNS*, interní spolkovou tiskovinu informující o aktuálním dění v ČNS, která je publikována třikrát ročně (č. 1 vyšlo v březnu, č. 2 v červnu a č. 3 v prosinci 2023). Členům ČNS je Zpravodaj distribuován elektronicky pomocí e-mailů. Zpravodaj ČNS je také vyvěšen na webových stránkách společnosti (<http://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/aktuality/zpravodaj-cns>). Webové stránky ČNS zároveň přináší řadu informací nejen o dění v ČNS (důležité dokumenty, informace o orgánech ČNS, přihláška, informace ve vztahu k GDPR, informace o činnosti komisí ČNS, informace o Dárcovském fondu atd.), ale stránka slouží též jako významná a otevřená platforma pro sdílení informací o dění v celém oboru a příbuzných disciplínách. Pravidelně jsou zde zveřejňovány nejen Zpravodaje ČNS, ale i informace o aktuálních odborných akcích, výstavách, vydávaných publikacích, konferencích a seminářích. Na stránkách jsou uvedeny výsledky jednotlivých ročníků Ankety ČNS a Studentské ceny ČNS. Webové stránky jsou také

publikační platformou pro elektronické zveřejňování Národopisného věstníku i řady dalších publikačních nebo edičních projektů ČNS. Ty jsou na stránkách dostupné především v oddílu „VIRTUÁLNÍ BADATELNA“. Důležité informativní části stránek jsou dostupné i v anglickém jazyce.

### **Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.**

V roce 2018 byl díky daru PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., zřízen dárcovský Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc. Jeho účelem je podpora etnografických terénních výzkumů na území České republiky pro vysokoškolské studenty oboru etnologie. Fond je zaměřen jak na etnografické výzkumy jevů materiální kultury (vesnické stavitelství, lidový oděv, strava, transport, malovýrobní zemědělství, domácí a řemeslná výroba, lidové a zlidovělé umění), tak nemateriálních kulturních jevů výročního a rodinného obyčejového cyklu, lidové religiozity a léčitelství. Vzhledem k modernizaci života ve vesnickém i městském prostředí lze u zmíněných jevů sledovat jejich vývoj provázený novými funkcemi, jež odpovídají současným životním formám. Základním kritériem při výběru soudobých kulturních forem bude však jejich vazba na tradici.

Udělení finanční podpory studentům z dárcovského fondu je podmíněno zpracováním výzkumného projektu (ideový záměr, termín, lokalizace a finanční náklady výzkumu) v češtině, který student předloží do 30. listopadu roku, jenž předchází roku vlastního výzkumu, Správní radě fondu.

Správní rada fondu tvoří tři zástupci České národopisné společnosti, z. s. (předseda ČNS Jiří Woitsch, vědecká tajemnice Zuzana Čermáková a člen hlavního výboru Martin Novotný), jeden zástupce Ústavu evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (doc. Miroslav Válka) a jeden zástupce Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (doc. Marek Jakoubek).

Pro činnost dárcovského fondu v roce 2022 byla podstatná předchozí rozhodnutí Správní rady, která 10. prosince 2021 projednala dílčí zprávy o stavu terénních výzkumů započatých v předchozích letech a rozhodla o financování projektů v roce 2022. K 30. listopadu 2021 byly přihlášeny a následně Správní radou schváleny tři žádosti o podporu, a to projekt studentky Kateřiny Nečacké z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Současná podoba religiozity u římských katolíků a členů Českobratrské církve evangelické na Rusavě a jejich vzájemné vztahy*, projekt studenta Petra Drastila ze stejného ústavu s názvem *Obnovená*

*obchůzka královnicek ve Svatobořicích-Mistříně* a projekt studenta Zdeňka Krajcara také ze stejného ústavu s názvem *Stavebně historický průzkum roubeného domu čp. 18 na bývalém tvrzišti ve Slavkově pod Hostýnem (okr. Kroměříž). Příspěvek k poznání vesnického domu na východní Moravě*. Poslední zmíněný student byl nakonec nucen z osobních důvodů podporu nepřijmout. S výsledky výzkumu studenta Petra Drastila budou členové ČNS seznámeni v Národopisném věstníku č. 1/2023, plnění projektu Kateřiny Nečacké je ve fázi zpracování výsledků terénního výzkumu (výzkumná zpráva a článek do Národopisného věstníku budou dodány v průběhu roku 2023).

K 30. listopadu 2022 byly přihlášeny a následně Správní radou schváleny dvě žádosti o podporu v roce 2023, a to projekt studentky Anny Varausové z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Projekty tanečnosti v rámci současných festivit na jižní Moravě* a projekt studenta Petra Drastila ze stejného ústavu s názvem výzkumu *Funkce dětského folklórního souboru Trnaveček v obci Milotice (okr. Hodonín)*.

Více informací o fondu lze nalézt na webových stránkách České národopisné společnosti – viz <http://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/darcovsky-fond>.

## Webové stránky

Důležitým nástrojem prezentace aktivit České národopisné společnosti jsou již několik let její webové stránky ([www.narodopisnaspolecnost.cz](http://www.narodopisnaspolecnost.cz)). Kromě členů společnosti je stále více využívají studenti i laičtí zájemci o obor etnologie, jakožto i o tradiční lidovou kulturu, její dokumentaci a prezentaci.

V roce 2015 Česká národopisná společnost zprovoznila zcela nové webové stránky, jejich drobné úpravy probíhaly i během roku 2022. Webové stránky jsou určeny k informování o ČNS jako základní odborné oborové organizaci a o její aktuální činnosti. Jsou členěny do několika základních kategorií:

- AKTUALITY (Knihy, Výstavy, Konference, semináře, Zpravodaj ČNS, Ostatní) – tato část obsahuje aktuální zprávy o nových knihách, výstavách atd., jsou zde vyvěšeny Zpravodaje ČNS,
- O SPOLEČNOSTI – týká se organizačních záležitostí ČNS, informuje o historii ČNS, o jejích členech, o členech HV, lze zde najít přihlášku do ČNS atd.,

- VIRTUÁLNÍ BADATELNA – obsahuje odkazy na digitalizované časopisy, na sestavené bibliografické databáze a dotazníky ČNS, dále se zde ukládají do archivu články zveřejněné původně v oddílu Aktuality,
- PUBLIKACE – informuje o publikacích vydaných ČNS,
- NÁRODOPISNÝ VĚSTNÍK/ETHNOGRAPHIC JOURNAL – podává nejdůležitější informace o základním odborném periodiku vydávaném ČNS, a to v češtině i angličtině (nejen o jeho historii, ale i o jeho současnosti, včetně pokynů pro autory),
- DÁRCOVSKÝ FOND – informuje o dárcovském Fondu PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.

Členové ČNS jsou průběžně vyzýváni pomocí *Zpravodaje ČNS* k zasílání aktuálních informací o nově vydaných publikacích, o připravovaných a probíhajících výstavách, o pořádaných konferencích a seminářích či dalších akcích, na nichž se podílejí a jež korespondují se zásadami činnosti ČNS, do kategorie Aktuality. Spolupráce se členy ČNS v této oblasti probíhá velmi dobře.

O chod webových stránek se v roce 2022 jako hlavní odpovědná osoba staral člen HV Martin Novotný. Dalšími redaktory webových stránek jsou Jiří Woitsch a Aleš Smrčka, který vkládá informace o *Národopisném věstníku*.

Průběžně je v rámci spolkového webu aktualizována elektronická databáze umožňující vyhledávání bibliografických záznamů publikovaných v oborových etnologických časopisech, případně národopisně koncipovaných statí v jiných odborných tiskovinách. ČNS se prostřednictvím tohoto projektu snaží reagovat jednak na nedostupnost starších bibliografií, jednak na chybějící soupisy mnohých centrálních, regionálních i lokálních tiskovin, které přinášely v minulosti na svých stránkách národopisně koncipované texty.

V roce 2020 bohužel došlo k závažným problémům s plněním databáze novými údaji a následně i s jejím zpřístupněním v on-line prostředí. Částečně zastaralé SW prostředky užívané k provozu databáze (knihovní systém Clavius) a ne zcela optimální prostředí webhostingu a správy dat způsobily nefunkčnost databáze, která přestala být veřejně dostupná. Projekt realizovaný s podporou Odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury proto v roce 2022: a) zajistil kontrolu, aktualizaci a zálohu všech dat obsažených v databázi, převod dat do optimálního SW prostředí (konverze dat do nově pořízeného knihovního systému Tritius, který splňuje nové standardy RDA a MARC21, jeho garantovaná technologická životnost je minimálně 15–20 let, má zajištěn trvalou online podporu, aktualizaci a je možné jej používat



přes webové rozhraní odkudkoliv) a migraci bibliografické databáze na nový HW (zajištění nových webhostingových služeb) a dále za b) umožnil provedení kontroly a aktualizace bibliografických záznamů a konečně za c) umožnil znovuzpřístupnění bibliografické databáze veřejnosti, ke kterému došlo v listopadu 2022. Databáze je aktuálně plně funkční a obsahuje více jak 16 000 záznamů, je nově provozovaná v moderním a stabilním HW a SW prostředí zajišťujícím její dlouhodobou funkčnost a udržitelnost s minimálními náklady. Existenci databáze lze považovat za významný přínos pro obor, neboť jde o jedinečný a nenahraditelný informační zdroj.

E-mailová adresa [info@narodopisnaspolcnost.cz](mailto:info@narodopisnaspolcnost.cz) funguje jako kontakt pro dotazy z řad laické veřejnosti, které se členové ČNS snaží průběžně zodpovídat.

## Anketa České národopisné společnosti

Organizací *Ankety o nejvýznamnější počin v oboru za uplynulý kalendářní rok* se ČNS snaží systematicky oceňovat odborné aktivity rozvíjené v oboru za poslední kalendářní rok – a tím i dle svých možností a sil přispět k popularizaci jednotlivých výstupů, které mnohdy neprávem zůstávají odbornou i laickou veřejností opomíjeny. Děje se tak ve třech kategoriích: Publikace; Výstava, expozice; Projekt, akce, konference.

Administrací ankety byla také v roce 2022 pověřena členka HV Zuzana Čermáková, anketa byla vyhodnocena na jednání HV 9. června 2022. Do hlasování se zapojilo celkem 42 členů ČNS (38 individuálních a 4 kolektivní). Ceny byly vítězům a vítěžkám předány v rámci 77. mezinárodního folklórního festivalu ve Strážnici 25. června 2022.

V roce 2022 byly oceněny tyto odborné aktivity z roku 2021:

V kategorii publikace: Beránková, Helena – Dvořáková, Hana (eds.): *Lidová kultura na Moravě v zrcadle času*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2021.

V kategorii výstava, expozice: *Masky, kostýmy, maškary. Maskované obchůzky a průvody v tradici jihovýchodní Moravy na fotografiích, uměleckých dílech i hmotných dokladech* (Muzeum luhačovického Zálesí, 7. 10. 2021–18. 9. 2022).

V kategorii projekt, akce, konference: Konference *Muzea v přírodě a jejich role při záchraně lidové architektury* (Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při České národopisné společnosti, Národní ústav lidové kultury a Česká národopisná společnost, místo konání: NÚLK Strážnice, 15. 9. 2021–16. 9. 2021).

Čestnou cenu *Pěti rudých růží* se HV ČNS rozhodl za rok 2022 udělit kolektivu pracovníků NPÚ za úspěšné ukončení projektu revitalizace selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci.

## Studentská cena České národopisné společnosti

HV ČNS se rozhodl podpořit vědeckou práci mladých badatelů a vyhlásil pro rok 2022 již po šesté *Studentskou cenu České národopisné společnosti*, a to ve dvou kategoriích – pro nejlepší bakalářskou a nejlepší diplomovou práci.

Ke dni 15. března 2022, kdy bylo uzavřeno přihlašování prací, byly do soutěže přihlášeny tři práce v kategorii bakalářských prací a tři práce v kategorii diplomových prací. Práce pocházely od studentů Ústavu evropské etnologie FF MU Brno, Ústavu etnologie FF UK Praha, Katedry tance Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze a Katedry pomocných věd historických a archivního studia FF UK Praha. Práce následně zhodnotila komise složená z členů HV ČNS, která také určila hlasováním svých členů vítěze.

V kategorii bakalářských prací nebyla za rok 2021 cena udělena.

V kategorii diplomových prací byla cena za rok 2022 udělena, zvítězila práce Lucie Vrlové: *Tvorba katalogu fotografického fondu Antonína Václavíka*. Praha: Katedra pomocných věd historických a archivního studia FF UK, 2021.

Předání Studentských cen ČNS se uskutečnilo v rámci 77. mezinárodního folklórního festivalu ve Strážnici 25. června 2022.

## Dopisovatelé

Také v roce 2022 pokračovala ČNS v úsilí o revitalizaci dopisovatelské sítě, které se věnovala členka HV pověřená touto agendou Jana Poláková. Dopisovatelé jsou dobrovolníci, ČNS jejich spolupráci nijak nehonoruje, nicméně i tak se průběžně daří získávat další zájemce o tuto činnost přispívající k dokumentaci a zachování kulturního dědictví ČR. Dopisovatelská síť prošla v průběhu roku 2022 rozsáhlou revizí z důvodu zjištění aktivních a neaktivních členů. K 31. 12. 2022 tak ČNS evidovala 91 aktivních dopisovatelů. Ve druhé polovině roku 2022 byl dopisovatelům rozeslán dotazník na téma proměn hodových tradic, i nadále probíhala digitalizace a pasportizace starších dotazníků ze 2. poloviny 20. století, které jsou postupně připravovány k online zpřístupnění badatelům.

Dotazníkové výzkumy ČNS představují zajímavý a prozatím ne příliš odborně vytěžovaný archivní materiál listinné povahy. Tyto výzkumy byly realizovány v letech 1958–2016 pod garancí významných představitelů oboru. Jde o jedinečný pramen s velkým vědeckým potenciálem díky soustavnému shromažďování tohoto materiálu a díky tematicky širokému spektru. Jednotlivé dotazníky se věnovaly např. tématům: lidové obydlí, oděv, zpracování lnu, konopí a vlny a ručního tkaní, starým zemědělským soustavám, lidové stravě obřadní, sváteční i všední, lidovému figurálnímu sochařství, tradiční svatbě a dalším rodinným obyčejům, výročním obyčejům, řádu každodenního života atd. Množství informací obsažených v dotaznících, fyzický stav, omezená dostupnost dotazníků z důvodů nedostatku prostoru a stálé badatelný a také pokrytí napříč regiony České republiky vedly k jejich digitalizaci – elektronická forma umožní jejich zveřejnění a zpřístupnění široké veřejnosti. Pro ČNS znamená zdigitalizování dotazníků zajištění jejich duplicitní archivace na elektronických médiích, možnost odevzdat původní dotazníky do archivu AV a tedy posílit jejich ochranu a zároveň možnost seznámit s výsledky činnosti ČNS v minulých desetiletích odbornou i širokou laickou veřejnost. Před zveřejněním dotazníků však musí proběhnout jejich pasportizace, tedy vytvoření metadatových souborů ke všem digitalizátům. Během roku 2022 byla v rámci projektu pasportizovaná důležitá část dotazníků. Projekt navázal na dřívější etapy projektu (2019–2021), kdy byly dotazníky digitalizovány. U jednotlivých digitalizovaných souborů proběhla kontrola úplnosti a porovnání dat s originály, bylo provedeno jejich systematické pojmenování a zařazení.

## **Ekonomická agenda a grantové projekty**

ČNS by jen stěží mohla realizovat své aktivity bez zajištění externích zdrojů financování prostřednictvím grantových prostředků. Rok 2022 byl v tomto ohledu úspěšný, neboť ČNS uspěla v grantových programech Rady vědeckých společností ČR i Odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury.

Dotace Ministerstva kultury podpořila vydání prvního čísla *Národopisného věstníku* 2022, ročník XXXIX (81) (řešitel Miroslav Válka). Celkové náklady na projekt činily 107 237,- Kč, podíl MK činil 69 000,- Kč (64,34 % celkových nákladů). Druhým projektem podaným k Ministerstvu kultury byl projekt *Bibliografická databáze národopisných příspěvků: migrace dat do nového knihovního systému, revize a doplnění databáze* (řešitel Martin Novotný). Celkové náklady na projekt činily 139 355,- Kč, podíl MK činil 90 000,- Kč (64,29 %

celkových nákladů). Rada vědeckých společností ČR podpořila vydání druhého čísla *Národopisného věstníku* 2022, ročník XXXIX (81) (řešitel Miroslav Válka). Celkové náklady na projekt činily 76 022,- Kč, podíl RVS činil 46 000 Kč (60,5 % celkových nákladů). RVS podpořila také projekt *Digitalizace a pasportizace dotazníků České národopisné společnosti - 4. etapa* (řešitel Roman Malach). Celkové náklady na projekt činily 26 712,- Kč, podíl RVS činil 14 000,- Kč (52,4 % celkových nákladů).

Přehled příjmů a výdajů ČNS za období od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2022 (zpracovala Ing. Olga Mazouchová, účetní ČNS):

### **Příjmy**

členské příspěvky	93 300,00 Kč
dotace	219 000,00 Kč
publikace (prodej a digitalizace)	360,00 Kč
<b>celkem</b>	<b>312 660,00 Kč</b>

### **Výdaje**

poštovné	12 214,00 Kč
kancelářské potřeby	3 091,00 Kč
občerstvení, květiny	9 474,00 Kč
mzdy, odvody z mezd	99 580,00 Kč
graf. příprava, tisk, digitalizace	229 124,00 Kč
překlady	4 660,00 Kč
ostatní režie	18 000,00 Kč
<b>celkem</b>	<b>376 143,00 Kč</b>

K 31. prosinci 2022 byl konečný zůstatek na běžném účtu ČNS **266 015,53 Kč** a na účtu Dárcovského fondu **197 386,00 Kč**.

## Semináře, konference a další akce

ČNS pokračovala v roce 2022 v přípravě pořádání a spolupořádání odborných konferencí a workshopů, a to v úzké součinnosti s kolektivními členy ČNS.

Ve dnech 1.–2. července 2022 proběhla v Příkazech u Olomouce mezinárodní konference *Objekty venkovského stavitelství na původních místech s muzejními či jinými expozicemi*. Konferenci připravila Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při ČNS, Ústav evropské etnologie FF MU Brno, Národní muzeum v přírodě, Hanácké muzeum v přírodě a Obec Příkazy u příležitosti 130 let od narození Ing. Josefa Kšíra.

Při příležitosti 50. výročí otevření Muzea v přírodě Vysočina uspořádalo ve dnech 1.–3. listopadu Národní muzeum v přírodě ve spolupráci s ČNS konferenci *Nositelé nemateriálního kulturního dědictví a paměťové instituce* zabývající se rolí muzeí v procesu zachování nemateriálního kulturního dědictví. Cílem konference bylo prozkoumat vztah mezi nositeli projevů nemateriálního kulturního dědictví a paměťovými institucemi, potažmo jejich pracovníky, a také výzvy a případné etické nástrahy vzájemné spolupráce. Konference se zaměřila na tyto tematické okruhy: (a) Kdo jsou nositelé nemateriálního kulturního dědictví? (b) Jakými způsoby muzea a další paměťové instituce navazují vztahy s nositeli nemateriálního kulturního dědictví a jakými způsoby s nimi spolupracují? (c) Jakými způsoby mohou paměťové instituce, respektive jejich pracovníci, podpořit nositele při obnově, udržování a uchování prvků jejich nemateriálního kulturního dědictví? Konference se uskutečnila pod záštitou ministra kultury Mgr. Martina Baxy a České komise pro UNESCO.

Členové a přátelé České národopisné společnosti a Národopisnej spoločnosti Slovenska se sešli na pátém ročníku neformálního společenského setkání na vrcholu Velké Javořiny, a to 15. října 2022. Akce se zúčastnilo přes 20 členů a členek obou společností, vč. zástupců vedení obou společností.

## Mezinárodní spolupráce a spolupráce s UNESCO

Mezinárodní spolupráce ČNS byla v roce 2022 nadále ve znamení spolupráce s organizací UNESCO. Kromě toho ale ČNS pokračovala i ve své dlouholeté spolupráci s dalšími organizacemi, zejména WCAA – World Council of Anthropological Associations (členem je od roku 2014). ČNS je od roku 2011 též přidruženým členem ICCN – Inter-City Intangible Cultural Cooperation Network – mezinárodní organizace pracující v oblasti ochrany

nehmotného kulturního dědictví a sdružující především místní samosprávy a nevládní kulturní organizace, které pracují v této oblasti. ICCN rozvíjí řadu aktivit, jejichž vyvrcholením jsou každoroční konference a workshopy. V současné době tvoří členskou základnu organizace přes 29 místních samospráv z 25 zemí světa. Rozšiřuje se také počet přidružených členů, mezi kterými jsou kromě ČNS také další organizace akreditované při Úmluvě o zachování nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

ČNS je od roku 2010 akreditována při Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO a naplňuje poradní funkce pro Mezivládní výbor této úmluvy. Zároveň je členem Fóra nevládních organizací (NGO Forum), které sdružuje akreditované organizace za účelem efektivnějšího zapojení do naplňování Úmluvy a práce Mezivládního výboru. Eva Kuminková, členka Hlavního výboru ČNS, se aktivně podílí na činnosti Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Česká republika byla na léta 2020–2024 zvolena jeho členem. 5.–7. července 2022 proběhlo v Paříži Valné shromáždění akreditovaných společností smluvních stran Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO, předseda ČNS Jiří Woitsch se zúčastnil zasedání online formou. 28. listopadu – 3. prosince 2022 proběhlo zasedání Mezivládního výboru Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO v marockém Rabatu. Po celou dobu zasedání probíhaly také aktivity NGO fóra akreditovaných nevládních organizací při této Úmluvě, jehož je ČNS členem. E. Kuminková se zúčastnila zasedání Mezivládního výboru jako členka delegace ČR, E. Kuminková se stala facilitátorkou Úmluvy v rámci Celosvětové sítě rozšiřování kapacit (Global Capacity Building Network).

ČNS dále spolupracuje se sesterskými národopisnými společnostmi na Slovensku a v Polsku. Spolupráce s *Národopisnou spoločnosťou Slovenska* se týká především recipročního zveřejňování informací na webových stránkách obou společností, nabídky publikačních aktivit v odborných časopisech vydávaných ČNS, respektive NSS. V roce 2022 uspořádaly ČNS a NSS společné setkání na vrcholu Velké Javořiny (viz výše).